

Total No. of Questions : 9+9+9] [Total No. of Printed Pages : 8
(1126)

**Master of Arts Ist Semester (0307)
Examination**

2656

ECONOMICS

(Micro Economics-I)

Paper : MAECO-101

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80]

English Medium

Note :- Attempt *five* questions in all, including question No. 1 which is compulsory. Choose *one* question each from other four Units respectively. Each short answer type question carries 2 marks and long answer type question carries 15 marks each.

1. Attempt any *ten* short answer type questions in 25-30 words each :

- (i) What are Giffen goods ?
- (ii) Define Economies of Scope.

A-115

(1)

Turn Over

- (iii) What are the *three* coordination tasks in an economy ?
- (iv) Discuss Substitution Effect.
- (v) Is elasticity of demand and slope of a curve same at a point on a demand curve ? Discuss, why ?
- (vi) What is Planning Curve ?
- (vii) Elucidate "people think at margin."
- (viii) Principal agent problem.
- (ix) What is Reserve Capacity ?
- (x) Define Compensated Demand Curve.
- (xi) What is Engels Curve ?
- (xii) Shape of ICC when X is an inferior good.
- (xiii) Is insurance a gamble ?
- (xiv) Relationship amongst AC, AVC and MC.
- (xv) Cash vs Kind subsidy.

10×2=20

Unit-I

2. Compare and contrast the deductive and inductive method of construction of economic theories. 15
3. Explain the concept, uniqueness, stability and existence of Partial Equilibrium. 15

A-115

(2)

Unit-II

4. Explain how price effect is a combination of income and substitution effect using revealed preference approach. 15
5. Explain the concept of consumer equilibrium and effect of change in prices and money income using ordinal utility approach. 15

Unit-III

6. What is Neumann-Morgenstern concept of utility index ? Explain the attitude of a risk averter, risk lover and risk neutral with the help of N-M utility index ? 15
7. Distinguish between moral hazard and adverse selection problems in insurance sector. Can one exist without other ? 15

Unit-IV

8. Write notes on :
  - (a) Three stages of production
  - (b) Derivation of short run cost curves from production curves of a variable factor of production. 7,8
9. Write notes on :
  - (a) Expansion path
  - (b) Law of returns to scale 6,9

हिन्दी पाठ्यम्

नोट :- प्रश्न नं. 1 (अनिवार्य) सहित पाँच प्रश्न कीजिए। अन्य चार इकाइयों में से प्रत्येक से एक प्रश्न चुनिए। प्रत्येक लघु उत्तरीय प्रश्नों के 2 अंक हैं तथा प्रत्येक दीर्घ उत्तरीय प्रश्न के 15 अंक हैं।

1. किन्हीं दस लघु उत्तरीय प्रश्नों के उत्तर प्रत्येक 25-30 शब्दों में दीजिए :

- (i) गिफिन वस्तुएँ क्या हैं ?
- (ii) विषय क्षेत्र की अर्थव्यवस्था की परिभाषा दीजिए।
- (iii) एक अर्थव्यवस्था में तीन समन्वय कार्य क्या हैं ?
- (iv) प्रतिस्थापन प्रभाव का वर्णन कीजिए।
- (v) क्या माँग की लोच तथा वक्र का ढाल माँग वक्र के एक बिन्दु पर समान होता है ? वर्णन कीजिए, क्यों ?
- (vi) योजना वक्र क्या है ?
- (vii) 'पीपुल थिंक्स एट मार्जिन' का वर्णन कीजिए।
- (viii) मुख्य एजेंट समस्या।
- (ix) संचय क्षमता क्या है ?
- (x) क्षतिपूर्ति माँग वक्र की परिभाषा दीजिए।
- (xi) एन्जिल वक्र क्या है ?
- (xii) ICC का आकार, जब X निकृष्ट वस्तु है।
- (xiii) क्या बीमा एक जुआ है ?
- (xiv) AC, AVC तथा MC में सम्बन्ध।
- (xv) नकद बनाम काइण्ड सब्सिडी।

इकाई-I

2. आर्थिक सिद्धान्तों की संरचना की निगमनात्मक तथा आगमनात्मक विधि में तुलना कीजिए। 15
3. आंशिक संतुलन की अवधारणा, एकैकता, स्थायित्वता तथा अस्तित्व का वर्णन कीजिए। 15

इकाई-II

4. प्रगट अधिमान उपागम के प्रयोग से आय तथा प्रतिस्थानापन्न प्रभाव का कीमत प्रभाव किस प्रकार संयोजन है ? 15
5. उपभोक्ता संतुलन की अवधारणा तथा आर्डिनल (क्रमसूचक) उपयोगिता उपागम के प्रयोग से कीमतों तथा मौद्रिक आय में परिवर्तन के प्रभाव का वर्णन कीजिए। 15

इकाई-III

6. न्यूमेन-मॉर्गेन्स्टर्न की उपयोगिता निर्देशांक की अवधारणा क्या है ? N-M उपयोगिता निर्देशांक की सहायता से जोखिम एवर्टर (फेरना), जोखिम प्रिय तथा जोखिम उदासीन की विचारधारा का वर्णन कीजिए। 15
7. बीमा क्षेत्र में नैतिक नुकसान तथा समस्याओं का गलत चयन में अंतर बताइए। क्या एक दूसरे के बिना रह सकती है ? 15

इकाई-IV

8. निम्नलिखित पर टिप्पणियाँ लिखिए :
- (अ) उत्पादन के तीन स्तर।
- (ब) उत्पादन के परिवर्तनशील कारक के उत्पादन वक्र से अल्पकालीन लागत वक्रों का व्युत्पन्न। 7,8

9. निम्नलिखित पर टिप्पणियाँ लिखिए :

- (अ) विस्तार पथ
(ब) पैमाने का प्रत्याय नियम

6.9

(Punjabi Medium)

नेट :- प੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਸਹਿਤ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹੋਰ ਚਾਰ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ। ਹਰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਉਤੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਉਤੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕਿਸੇ 10 ਛੋਟੇ ਉਤੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਹਰ ਇੱਕ ਉੱਤਰ (25-30) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

- (i) ਗਿਫ਼ਿਨ ਵਸਤੂਆਂ ਕੀ ਹਨ ?
- (ii) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- (iii) ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੰਜੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀ ਹਨ ?
- (iv) ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- (v) ਕੀ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਅਤੇ ਵਕਰ ਦੀ ਢਾਲ ਮੰਗ ਵਕਰ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿਦੁ ਉੱਤੇ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਕਿਉਂ ?
- (vi) ਯੋਜਨਾ ਵਕਰ ਕੀ ਹੈ ?
- (vii) 'ਪੀਪੁਲ ਬਿਕਸ ਐਟ ਮਾਰਜ਼ਿਨ' ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- (viii) ਮੁੱਖ ਏਜੰਟ ਸਮੱਸਿਆ।
- (ix) ਬੱਚਤ ਸਮਰੱਥਾ ਕੀ ਹੈ ?

- (x) ਘਾਟਾ ਪੂਰਤੀ ਮੰਗ ਵਕਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ ।
- (xi) ਐਜ਼ਿਲ ਵਕਰ ਕੀ ਹੈ ?
- (xii) ICC ਦਾ ਅਕਾਰ, ਜਦੋਂ X ਨੀਵੀਂ ਵਸਤੂ ਹੈ ।
- (xiii) ਕੀ ਬੀਮਾ ਇੱਕ ਜੁਆ ਹੈ ?
- (xiv) AC, AVC ਅਤੇ MC ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ।
- (xv) ਨਕਦ ਬਨਾਮ ਕਾਇੰਡ ਸਬਸਿਡੀ । 10×2=20

ਇਕਾਈ-I

2. ਆਰਬਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀ ਨਿਗਮਨਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਆਗਮਨਾਤਮਿਕ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਤੁਲਣਾ ਕਰੋ । 15
3. ਅਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ, ਏਕਤਾ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਅਸਤੀਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 15

ਇਕਾਈ-II

4. ਪ੍ਰਗਟ ਤਰਜੀਹ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਅਮਦਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਯੋਜਨ ਹੈ ? 15
5. ਉਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਅਤੇ ਆਰਡਿਨਲ (ਕਰਮ ਸੂਚਕ) ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮੋਦਰਿਕ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 15

ਇਕਾਈ-III

6. ਨਿਉਮੇਨ - ਮਾਰਗੋਸਟਰਨ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਰਣਾ ਕੀ
ਹੈ? NM ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜੋਖਮ ਏਵਰਟਰ
(ਫੇਰਨਾ) ਜੋਖਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਉਦਾਸੀਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ
ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

7. ਬੀਮਾ ਖੇਡਰ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਚੋਣ
ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। ਕੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ?

15

15

ਇਕਾਈ-IV

8. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖੋ :

(i) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰ।

(ii) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਪਰਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਕਾਰਕ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਕਰ ਤੋਂ
ਅਲਪਕਾਲੀਨ ਲਾਗਤ ਵਕਰ ਦਾ ਵਿਉਤਪੰਨ।

7,8

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖੋ :

(i) ਵਿਸਥਾਰ ਰਸਤਾ

(ii) ਪੈਮਾਨੇ ਦਾ ਅਦਾਇਗੀ ਨਿਯਮ

6,9